

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 2. An res aliena emi, & vendi possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

1426

Quaestio altera est, an, & qualiter fieri possit emptio, & venditio iurium Ecclesiae? Supponendum autem, nos hic non agere de iuribus, & rebus Ecclesiae pure Spiritualibus; sed iis tantum, quae secundum se temporales sunt, causaliter tamen, vel annexivè spirituales; potest autem temporale *annecti* vel *antecedenter* spirituali (v. g. tanquam subjectum) vel *consequenter*, (tanquam effectus) hic Ecclesia materialis, vestes, paramenta, ut subjectum praesupponuntur ad Spirituale, nimirum ad benedictionem, consecrationem &c. Idem est de praediis, fundis, & similibus immobilibus, similiter jus percipiendi redditus beneficiales, vel decimas, ipsosque fructus inde nascentes &c. Cum consequatur ad officium Spirituale, tanquam effectus ad causam, nimirum ad officium Spirituale, in quo fundatur, est annexivè Spirituale, sed *consequenter*. Potest autem haec annexio fieri dupliciter 1. per se, & inseparabiliter; 2. per accidens, & separabiliter; quibus positis: 1. temporale, consequenter annexum Spirituali, vendi non posse; quia talis venditio foret simoniaca, c. *penult. & ult.* t. q. 3. & c. 3. eod. q. 1. quod tamen sic intellige, ut procedat de fructibus, solum *in quantum percipiendis ex titulo spirituali*; temporalia vero antecedenter, & inseparabiliter annexa Spiritualibus, vendi non possunt (saltem directè) sine simonia iuris positivi c. *Querelam*. 15. de simonia. Excipe casum de vasis sacris &c. cum his, quae noravimus superius. Dixi *directè*. Nam est jus Patronatus, annexum alicui castro, vel dominio directè, & ratione sui, sine simonia vendi non possit per c. *Quia Clerici*. 6. de iure Patron: potest tamen vendi indirectè, & quasi consequenter vendito castro cum omnibus ad illud pertinentibus ut dicemus tit. 38. An autem, & quomodo actiones, & bona Ecclesiae tam immobilia, quam mobilia vendi possint, dictum est supra in tit. 13. de Reb. Eccles. alien. vel non alienand. Nam venditio rei ad Ecclesiam pertinentis, quamvis sit in commercio humano, tamen non aliter vendi potest, aut tenet, quam concurrentibus requisitis, de quibus ibid.

1427

Quaestio est 3. an omnes res, quae

Tom. III.

sunt in commercio humano, emi, & vendi possint? R. negativè; nam primo res *Dotalis* nequidem de consensu uxoris recte venditur, cum ejus alienatio sit à jure omnino inhibita, L. *unica §. Et cum lex Julia*. C. de rei uxoriae action. 2. donata uxori propter nuptias vendi non possunt, nisi secundo post biennium consenserit, & sint aliae res viro, per quas mulieri sufficienter sit cautum super indemnitate donatorum. auth. *sive à me*. C. ad S. C. Vellejan. vel vero venditio rei cessarit etiam in uxoris usum, & à tempore venditionis lapsi sint 30. anni. Tunc enim sustineri venditionem rescriptum est c. 4. h. t.

§. 2.

An res aliena emi, & vendi possit?

R. Quod sic; nam iste contractus stat etiam non translato rei dominio, sed sola traditione, qua emptor constituatur possessor rei emptae. ut constat ex L. 25. ff. de contrah. empt. ibi: *Rem alienam distrabere quem posse, nulla dubitatio est*; ratio etiam est; quia non est de substantia emptionis; ut venditor faciat rem esse in dominio Emptoris; sed sufficit, quod se obliget, quantum est in se, ad praestandum, *habere licitè*, hoc est, ad tradendam possessionem cum obligatione ad interesse in casu evictionis, per L. 11. §. 8. & L. 17. de act. empti. quod, quomodo venditor, sciens rem alienam, praestet, docet Haunold. tom. 4. de Just. tr. 10. c. 1. contr. 14. à n. 112. Verum circa hoc not. ut hoc procedat, requiri ex parte Emptoris bonam fidem, hoc est ignorantiam, quod res sit aliena L. 34. §. 3. ff. eod. Unde, si Emptor, & venditor scit, rem furtivam esse, neuter contrahit obligationem; si autem sciat solus Emptor, non obligatur Venditor, & emptor eo casu nihil consequitur, nisi ultro quod convenerit, praestet: si denique solus venditor scit, esse furtivam, Venditor obligatur ad interesse, & de evictione emptori ad solvendum pretium, ut constat ex dictis Legib. Unde nec potest quis

Uu

quis

quis emere rem suam pure, & absolute; fecus, sub conditione, & in tempus, quo desinit esse sua, primum habetur in L. 16. ff. h. t. quod verum est, sive quis sciens, sive ignorans emat rem suam: alterum autem etiam expresse habetur L. 61. ff. eod.

1429 Si autem quæras, quid juris in castre-
victionis habeat Emptor adversus ven-
ditorem rei alienæ? R. notandum, *evi-
ctionem*, esse legitimam rei emptæ, vel
alio modo acquisita abductionem, vel
amissionem interposito nimirum Judicis
decreto factam; eique locum esse, cum
res aliena detinetur ex empto, ut patet
ex ejus definitione. 2. cum ex permuta-
tione. L. 29. C. de Eviçt. 3. si detur in
solutum; L. 8. C. de sent. & interlocut.
omnium Judic. 4. si data sit in dotem.
L. 1. C. de jure dot. 5. in divisione
hæredum, vel Societatis, arg. L. 14.
C. famil. heriscundæ. 6. in transactio-
ne arg. L. 33. C. de transact. intellige,
si alienum datum est; non autem, si tri-
bi prædium v. g. relictum est, quod
tuum contendebas, ut dicitur cit. L. 33.
6. in re frugifera vendita, in qua usus-
fructus evincitur. L. 49. ff. de Eviçt.
quod etiam procedit de aliis servituti-
bus, si venditor sciens vendidit; si ig-
norans, tenebitur solum ad id, quo mi-
nus empta fuisset res, si libera fuisset, ut
coll. ex L. 75. ff. eod.

1430 Not. 2. *actionem empti* ex causa evi-
ctionis habere duplicem finem; *unum*,
ad rem defendendam, nimirum ut ven-
ditor Emptorem instruat, liti assistat,
& probationes adferat; *alterum* ad id,
quod interest: ex priori capite agi po-
test ante sententiam; & hæc actio dicitur
actio empti *ex causa evictionis*, quæ
competit, etiam si venditor eam speciali-
ter non promiserit. L. 6. de Eviçt. in C. si
autem ex aliis causis (supra enumeratis)
præstanda sit evictio, aliæ quoque
actiones constitutæ sunt, ut actio præ-
scriptis verbis ex permutatione &c. qui-
bus positis:

1431 R. In casu evictionis, Emptori adver-
sus venditorem concedi actionem empti
ex primo fine, cum ei lis movetur super
re empta; & ex secundo re evicta; &
hæc eo tendit 1. ut Emptori restituatur
pretium, venditori solutum, secundum

astimationem rei, quam habuit tempore
venditionis, non autem evictionis, L.
13. ff. de Eviçt. ibi: *Bonitatis astimatio-
nem faciendam, cum pars evincitur, Pro-
culus recte putabat, quæ fuisset venditio-
nis tempore; non, cum evinceretur*; ubi
Gloss. lit. M. duplum, inquit, rei, qui
promittit pretium, quod tempore con-
tractus fuit; spectare intelligitur; tem-
pus contractus, in dubio consideramus.
Tendit 2. ut venditor Emptori præstet,
quanti hujus interest, rem evictam esse,
& ab ea id non acquiri, quod acquirere
poterat ex illa non evicta L. 8. ff. eod. ibi:
*Venditor hominis, Emptori præstare de-
bet quanti ejus interest, hominem vendi-
toris fuisse; quare sive partus ancilla, sive
hæreditas, quem servus jussu Emptoris adie-
rit, evicta fuerit, agi ex empto potest,
& sicut obligatus est venditor, ut præste-
t, licere habere hominem, quem vendidit: ita
ea quoque, quæ per eum acquiri poterunt,
præstare debet Emptori, ut habeat.*

Advertendum autem, Emptori non 1431
concedi actionem empti ex causa evi-
ctionis ante sententiam; neque cum hæc
transivit in rem judicatam. L. 3. C. h. t.
ibi: *Qui rem emit, & post possid. t. quam
diu evicta non est, auctorem suum propter
ea, quod aliena, vel obligata res dicatur,
convenire non potest, & L. si cum quaestio
12. ff. eod. ibi: si cum quaestio tibi super
eo, quem comparaveras, moveretur, au-
ctorem tuum certum fecisti, nec citra iudi-
cis disceptationem, eum quem emeris, tra-
didisti, præses provincia in damnis, quæ
re tolerasse meministi, medelam juris præ-
stabit.*

Advertendum 2. quod solutio, quan- 1431
ti interest, dupli quantitatem non de-
beat excedere, L. unic. C. de sententiis,
quæ pro eo, quod interest, proferuntur,
ibi: *Sancimus itaque in omnibus casibus,
qui certam habent quantitatem, vel naturam,
(veluti in venditionibus, & locationibus, &
omnibus contractibus) hoc, quod interest,
dupli quantitatem minime excedere: in aliis
autem casibus, qui incerti esse videntur,
judices, qui causas d. rimendas suscipiunt,
per suam subtilitatem requirere, ut hoc, quod
revera induitur damnum, hoc reddatur, & non
ex quibusdam machinationibus, & im-
modicis perversionibus in circuitus in extri-
cabi.*

cabillis redigatur. Mox autem subiungitur extensio: & hoc non solum in damno, sed etiam in lucro nostra amplectitur constitutio; quia & ex eo Veteris, id, quod interest, statuerunt, & sit omnibus, secundum quod dictum est, finis antiqua prolixitatis hujus constitutionis recitatio.

1434 Advertendum 3. venditorem in super Emptori teneri refundere sumptus litis ab hoc factos per L. 3. §. 11. ff. de peculio ibi: idem scribit iudicati quoque partem de peculio actione teneri, quod & Marcellus putat, etiam ejus actionis nomine, ex qua non potuit Pater de peculio actionem pati, nam sicut in stipulatione contrahitur cum filio, ita iudicio contrahi, proinde non originem iudicii spectandam, sed ipsam iudicati velut obligationem. Quare, & si quasi defensor, condemnatus sit, idem putat.

1435 Advertendum 4. Emptori non competere actionem empti ex causa evictionis, nisi venditorem laudaverit, hoc est, ei prius tempestive denunciaverit, sibi litem super re vendita motam esse, ut venditor suae obligationi satisfacere possit, Emptorem defendendo. L. 8. C. de Evict. ibi: *Emptor fundi, nisi auctori, aut heredi ejus denunciaverit, evictio praedio neque ex stipulatu, neque ex dupla, neque ex empto actionem contra venditorem, vel Fidejussorem ejus habet; sed, & si iudicio Emptor non adsit, aut praesens per injuriam iudicis victus est absente auctore, vel fidejussore, regressum adversus eum non habet.* Et L. 9. C. eod. ibi: *si controversia tibi possessionis, quam bona fide te emisse allegas, ab aliquo movetur, auctori, hereditate ejus denuncia;* & si quidem obtinueris, habebis, quod emisisti: *sin autem evictum fuerit, venditore, successorum ejus consequeris, quanti tua interest, in quo continetur etiam eorum persecutio, qua in rem emptam a te, ut melior fieret, erogata sunt;* quod verum est, licet hoc aliunde venditor sciat. Fachinaeus L. 2. c. 35. Unde, licet verum sit, quod, qui certus est, amplius certiorari non debeat, id tamen fallit, quando leges expresse exigunt, interpellationem, ut colligitur ex L. 23. de Usuris. ex L. 32. eod. ibi: *si interpellatus opportuno loco non solverit.*

Tom. III.

Advertendum autem 5. denuntiatio- 1436 ni, de qua praeced. n. juxta communio- rem sententiam inferendam esse copiam libelli Actoris; &, si quid aliud actum est cum Emptore; sic Fachinaeus. l. 2. c. 34. ex Clement. causam. §. ult. de Elect. quia venditor cognoscere posse debet, quid sibi expediat, an litigare cum periculo condemnationis in expensas, an non? &, si potest, fieri debet venditori immediatè, si secus, ad ejus domum, consociis vicinis per L. 56. §. 5. ff. h. t. venditore autem mortuo ejus heredi- bus; & quidem omnibus per L. 85. §. 5. ff. de verb. oblig. *laudato autem ven- ditore, non opus est etiam laudare Fi- dejussorem, si quis accessit per L. C. de Evict. ibi: Auctore laudato, si evicta res est, fidejussorem (etiam si agi causam ignoraverit) conveniri evictionis nomine posse non ambigetur.*

Advertendum 6. dari tamen aliquos 1437 casus, in quibus venditor non teneatur de Evictione. 1. est in casu omis- sae denuntiationis juxta n. 1435. Deinde si expresse conventum sit, ut non teneatur de evictione, per L. 11. §. 18. ff. de ac- tione empti; 3. si culpa Judicis res evicta est per L. 51. C. de Evict. & c. final. de empt. 4. si res evincatur culpa ipsius Emptoris, ut colligitur a sensu contra- rio ex L. 1. C. de rer. permutat. 5. si Emptor citra causam, a venditore da- tam, ex Principis mandato, rem emptam amittit, vel alteri tradere compellatur, vel evincatur jure restitutionis in inte- grum. 6. si Emptor scivit, rem esse al- ienam, per L. 27. C. de Evict. 7. si Emptor per vim a possessione rei emptae expellitur, L. fin. C. de action. Empti. 8. quando Emptor neglexit usucapio- nem. L. 56. §. 3. ff. de Evict. 9. quando haeres, qui inventarium confecit, rem hereditariam, qua talem, non ut pro- priam pro solutione aeris alieni heredi- tarii vendidit, ut coll. ex L. fin. §. 4. C. de Jure deliber. Fachin. l. 4. c. 39. 10. quando Creditor rem, pignoris jure, distraxit; tunc enim nec tenetur de evic- tione, nec ad pretii restitutionem, per L. 11. §. 16. ff. de action. empti. 11. quando Fiscus rem alienam, vel alte- ri oppignoratam vendit. 12. si vendi- tur nomen, seu debitum, & debitor

Uu 2

tem-

tempore venditionis non est solvendo, nisi specialiter actum esset, quod Emptor esset futurus indemnis, per L. 4. ff. de hæred. vend.

1438

Hæc de jure Emptoris rei evictæ adversus venditorem; huic econtra adversus Emptorem competit actio venditi 1. ad pretium certum, ac determinatum ab Emptore præstandum; 2. ad usuras pretii non soluti ex tempore moræ, nisi aliter conventum sit, per L. 13. §. 20. ff. de actionib. empti. 3. ad impensas repetendas, factas à venditore in rem emptam ante illius traditionem, ut dicitur in eadem L. §. 22. 4. Si quidem emptor cum re emptam accepit, quod venditioni non accessit, per L. 2. C. de act. Empti, & L. 17. §. 6. ff. eod. §. ad refarcienda damna, quæ caulavit Emptor non auferendo rem emptam, vel repetendum, quod plus debito venditor præstitit.

§. 3.

An hereditas vendi, ac emi possit?

1439

Hereditatem solum speratam, vivo testatore, vel eo, cujus hereditas speratur, vendi non posse propter imminens periculum, ac Emptor vitæ ejus infidetur, cujus hereditatem emit, per L. 1. ff. de hæred. vel actione vendita, ibi: *Si hereditas venierit ejus, qui vivit, aut nullus sit, nihil esse actum, quia in rerum natura non sit, quod venierit*; excipe nisi testator consentiat, per L. 30. C. de pactis, & in eo consensu ad mortem perseveret; ibi: *Nobis omnes hujusmodi pactioes odiosa esse videntur, & plena tristissimi, & periculosi eventus; quare enim quodam vivente, & ignorante, de rebus ejus quidam pacificentes conveniunt? secundum veteres itaque regulas fancimus, omnimodo hujusmodi pacta, quæ contra bonos mores inita sunt, repelli, & nihil ex his pactioibus observari, nisi ipse forte, de cujus hereditate pactum est, voluntatem suam eis accommodaverit, & in ea, usque ad extremum vitæ suæ spatium, perseveraverit, tunc enim sublata acerbissima spe, licebit eis illo*

sciente, & jubente hujusmodi pactioes servare, quod etiam anterioribus legibus, & constitutionibus non erat incognitum, licet à nobis clarius est introductum.

1440

Dixi: solum speratam; nam hereditas delata, valide venditur, & tati casu in Emptorem transeunt omnes actiones utiles activè, omniaque jura, & commoda, quæ ad venditorem, ratione hereditatis, pertinebant; quod verum est, etiam nulla cessione facta; hac vero posita, etiam actiones directæ, L. 5. C. de hæred. vel action. vendit. ibi: *Emptor hereditatis actionibus mandatis eo jure uti debet, quo is, cujus persona fungitur, quamvis utiles, etiam adversus debitores hereditarios actiones Emptori tribui placuit. Actiones autem passivæ, quæ scilicet contra defunctum dabantur, atque adeo contra heredem competunt Creditoribus contra heredem venditorem, qui tamen, cum satisfecerit, solum reperit ab Emptore, actione negotiorum gestorum, nisi sit vendita sola hereditas, hoc est sola bona defuncti, deductis legatis, & toto ære alieno L. 2. C. de hæred. & action. vendit. ibi: *ratio juris postulat, ut Creditoribus hereditariis, & Legatariis, seu Fideicommissariis, te convenire volentibus, tu respondeas: & cum eo, cui hereditatem venundasti, tu experieris suo ordine.* Nam, ut satis tibi detur, fero desideras, quoniam eo tempore, quo ventim dabatur hereditas, hoc non est comprehensum. Quamvis enim eâ lege emerit, ut creditoribus hereditariis satisfaciatur: excipere tamen actiones hereditatis invitus cogi non potest. Hoc intellige, quando heres vendit; nam quando Fiscus vendit, etiam actiones passivæ transeunt ad Emptorem, per L. 1. C. eod. ibi: *as alienam hereditate, nomine Fiscus, vendita ad omnes Emptoris bonorum pertinere, nec Fiscum Creditoribus hereditariis respondere certum, & absolutum est.**

Quæstio præterea est 1. an si heres institutus, & filio Testatoris, vel alteri substitutus, hereditatem sibi delatam vendat, censeatur etiam vendidisse jus substitutionis, & id, quod ei defertur, secuta morte ejus, cui substitutus est? R. quod non ex L. 2. §. 2. ff. eod. ibi: *illud potest quæri, si etiam impuberi sit substitutus is, qui vendidit hereditatem*